NOORTEINFO MÕISTETE KOGU

Noorteinfo mõistete kogu on avaldatud Noorteinfo käsiraamatus (2020), mis on valminud Eesti Noorsootöötajate Kogu poolt Eesti Noorsootöö Keskuse rahastusel.

Noorteinfo käsiraamat on leitav siin lingil.

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

entk 20 aastat noorte heaks

Eesti Noorsootöötajate Kogu

A

Allikakriitilisus – allika relevantsuse (mis hõlmab allika usaldusväärsus, ajakohasus, korrektsus, erapooletus) kriitiline hindamine.

Arvamusfestival – ühiskonna kaasamise meetod, mis toetub demokraatia põhimõtetel ning mille eesmärk on tuua kokku erinevaid inimesi ühiskonna jaoks olulistel teemadel arutlema, näiteks mõnel piirkonna noori puudutaval olulisel teemal. Arvamusfestivali arutelusid juhib vestlusjuht, teema on ette valmistatud ja struktureeritud. Arutelude tulemusi säilitatakse.

D

Debatt – on avalik arutelu, mille käigus peetakse sisukas argumenteeritud väitlus etteantud teemal. Argument on tõestusvahend või põhjendus. Debatti võib kohata avalikus ruumis, koosolekutel, telesaates (näiteks ETV saade „Foorum"), klassiruumis, noortekeskuses ja mujal.

Digitaalne kirjaoskus ehk digipädevus – on suutlikkus kasutada digitehnoloogiat toimetulekuks, sh erinevate probleemide lahendamiseks pääseda ligi, mõista, hinnata ja analüüsida digitehnoloogia abil digikeskkondades leiduvat infot.

Digitaalsed õpimärgid (e-õpimärgid, ingl k *digital badges, e-badges*) – on õpimärgid, mis aitavad tunnustada ja tõendada omandatud oskust või teadmist digitaalses keskkonnas. Digitaalne õpimärk on omamoodi digitaalne tunnustamise viis kirjeldada ja näidata erinevates digitaalsetes keskkondades õpitut ja kogetut. Neid saab kasutada nii tööhõives, hariduses kui ka elukestvas õppes.

Digitaliseerimine (või digiteerimine) – on protsess, mille käigus muudetakse füüsilised andmed, näiteks paberile kirjutatud, trükitud, joonistatud vms viisil kujutatud andmed, digitaalseks ehk digiseadmes nähtavaks ja kasutatavaks failiks.

E

Elav raamatukogu – mitteformaalse õppimise meetod, mis toimib päris raamatukoguga sarnastel põhimõtetel, kuid erinevus seisneb sellest, et tavalise raamatu asemel laenutatakse „rääkiv raamat" ehk inimene, kes tutvustab oma kogemust konkreetsel teemal. Seda meetodit kasutatakse enamasti erinevate ametite ja erialade tutvustamiseks.

Eurodesk[1] – Euroopa noortele, noorteorganisatsioonidele ja noortega tegelevatele inimestele suunatud rahvusvaheline infovõrgustik, mille kaudu vahendatakse rahvusvahelist noortele suunatud infot ning pakkumisi. Enamik teemadest puudutavad noorte õppimis-, töötamis- ja koolitusvõimalusi Euroopas.

Euroopa noorteinfo harta[2] – sätestatud üheksa põhimõtet, mis on miinimumstandardiks ja kvaliteedi aluseks noorteinfotöös ja noorteinfo teenuse osutamises. Põhimõtted on: noorteinfoteenus peab olema sõltumatu, kättesaadav, kaasav, vajaduspõhine, võimestav, osalust toetav, eetiline, professionaalne, ennetav.

Euroopa noorteinfo ja nõustamise agentuur (ERYICA)[3] – noorteinfo ja nõustamise teema kõrgeim esindaja Euroopas, mis koondab üle 8000 noorteinfoga tegeleva organisatsiooni ja üle 13 000 noorsootöötaja 26 Euroopa riigist. ERYICA eesmärk on arendada noorteinfo ja nõustamise teemat, pakkudes erinevaid tegevusi ja teenuseid ning tagada ühtlaselt kvaliteetne noorteinfo- ja nõustamisteenuse pakkumine Euroopas.

Euroopa noortenädal – noortele suunatud ürituste nädal, mida korraldatakse kõikides programmis Erasmus+ osalevates riikides. Üleeuroopalise ürituse korraldab Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri

[1] Vt lähemalt www.eurodesk.eu
[2] Vt lähemalt https://entk.ee/wp-content/uploads/2018/09/European_Youth_Information_Charter_2018_EE_A4_v1.pdf
[3] Vt lähemalt https://www.eryica.org/

peadirektoraat tihedas koostöös Euroopa Parlamendiga ning sellesse on kaasatud ka muid Euroopa Komisjoni peadirektoraate. Eestis koordineerib Euroopa noortenädala tegevusi SA Archimedese Noorteagentuur.

F

FOMO (ingl k *fear of missing out*, eesti k „hirm ilma jääda") – sotsiaalse nähtus, mis avaldub pidevas muretsemises selle pärast, et millestki olulisest jäädakse ilma.

H

Häkaton – konkreetse formaadi ja ajalimiidiga organiseeritud üritus, kus erinevatest valdkondadest inimesed töötavad mingi teematilise projekti kallal või konkreetsele probleemile lahenduste leidmiseks. Tavaliselt kestavad häkatonid üks päev kuni nädal. Kõige sagedamini on häkatonid mõeldud tarkvara prototüüpi loomiseks, kuid võivad mõnikord olla ka hariduslikuks või sotsiaalseks otstarbeks.

I

Info ehk informatsioon – on korrastatud, konteksti asetatud ja süstematiseeritud andmed, mis omavad tähendust vastuvõtja jaoks.

Infoallikad – erinevad allikad, kust on võimalik leida informatsiooni inimeste infovajaduse rahuldamiseks. Infoallikad jagunevad esmasteks (primaarne, algallikas) ja teisesteks (sekundaarne, vahendusinfo allikas).

> ***Digitaalsed infoallikad*** – digitaalses keskkonnas levivad infoallikad, näiteks veebilehed, sotsiaalmeedia rakendused, e-raamatud, blogid, videod, YouTube, veebinarid jm.
>
> ***Esmane ehk primaarne infoallikas/algallikas*** – allikas, mis sisaldab uut, esimest korda mingil konkreetselt eesmärgil kogutud informatsiooni. Näiteks noortevaldkonnas on esmased infoallikad noorsootöö reguleeritavad ja toetavad dokumendid nagu noorsootöö seadus, noorsootöö kutse-eetika, noortevaldkonna uuringud ja uurimisaruanded, sh rakenduskõrghariduse-, bakalaureuse-, magistri-, doktoritööd; noortevaldkonna asutuste/ organisatsioonide dokumentatsioon, sh aastaaruanded, aruanded, konverentside ja muude kohtumiste memod jne.
>
> ***Füüsilised infoallikad*** – füüsilises keskkonnas levivad infoallikad, enamasti paberile kujundatud, näiteks infovoldikud, stendid, plakatid, teemaseinad, samuti inimeste omavaheline otsesuhtlus seminaridel, messidel, sündmustel jm kohtades.
>
> ***Teisesed ehk sekundaarsed infoallikad/ vahendusinfo allikad*** – allikad, mis vahendavad esmastest infoallikatest pärinevat teavet, mida on mingil määral juba töödeldud. Näiteks: noortevaldkonda käsitlevad ajakirjad, õpikud, raamatud, artiklid, veebimaterjalid.

Info kogumine – informatsiooni otsimine kõigist kättesaadavatest usaldusväärsetest allikatest ja kanalitest selleks et rahuldada infovajadust.

Infomess – rohke osavõtuga teematiline infoüritus, mida korraldatakse tavaliselt suures messikeskuses, kus võimaldatakse messi eksponentidel tutvustada huvilistele oma asutuse/organisatsiooni võimalusi, teenuseid, toodangut.

Info mõtestamine – protsess, mis avaldub infole tähenduse andmises ning info paigutamises oma elukogemusse või olukorda. Mõtestamine on alati seotud isiklike kogemuste, kultuurilise ja sotsiaalse taustaga, teiste inimestega meie ümber jne. Mõtestamise käigus saab infost õppimise, teadmiste kujunemise ja probleemide lahendamise vahend.

Infootsing (info otsimine) – tegevus, mis on ajendatud infovajaduse tunnetamisest ning on suunatud infovajaduse rahuldamiseks. Infootsing hõlmab infootsingu strateegia määratlemist, erinevate infoallikate kasutamist ja info asjakohasuse hindamist.

Informeerimine (sün **teavitamine**)[4] – informatsiooni pakkumine ilma täpsemate soovituste või hinnanguteta inimese teadmiste seisundi muutumiseks.

Infopädevus e infokirjaoskus – võime tunnetada infovajadust, oskust vajaminevat informatsiooni efektiivselt leida, kriitiliselt hinnata ja eetiliselt kasutada. Infokirjaoskuse alla kuulub ka digitaalne kirjaoskus/digipädevus.

Infopäev – ühepäevane konkreetsele eesmärgile suunatud infoüritus. Nt karjääripäev koolis, erialapäev jne.

Infovajadus – seisund, kus on elus toimetulekuks vaja uut teadmist ja tekib vajadus informatsiooni järele.

> ***Teadvustamata infovajadus*** – info puudumisega seotud rahulolematuse tunne, kus infovajadus ei ole selgelt määratletud ega sõnastatud. Teadvustamata infovajaduse põhjuseks on tihti kogemuse puudumisest tulenev teadmatus mingit infot üldse tahta.
>
> ***Teadvustatud infovajadus*** – teadvustatud vajadus info järele, mida kasutatakse ja rakendatakse igapäevaste tegevuste, töö, õppimise ja teiste tegevuste osana. Teadvustatud infovajadus jaguneb omakorda konkreetselt sõnastatud/ selgelt formuleeritud ja mittesõnastatud/mitteformuleeritud teadvustatud infovajaduseks. Sõnastatud infovajaduse puhul on lihtsam asuda noortega koos noorteinfoga tegelema.

Info vahendamine – eesmärgistatud teavitamiseks pidevat informatsiooni pakkumist, liikumist ja kasutamist inimeste vahel, kus kesksel kohal on infovajaja infovajadused. Info vahendamine eristub lihtsast info edastamist, kuna info edastamine on tihti ühesuunaline ja ühekordne info liikumine, kus infovajaja ei ole protsessi kaasatud.

Intellektika mess[5] – Tartus toimuv haridusmess, mille eesmärk on pakkuda eri vanuserühmadest külastajatele võimalust tutvuda edasiõppimisvõimalustega gümnaasiumides ning kutse- ja kõrgkoolides, saada teavet kodu- ja välismaiste õppimis-, praktika- ja täiendkoolitusvõimaluste kohta ning karjäärinõu.

J

JOMO (ingl k *joy of missing out,* eesti k „ilmajäämisest tingitud õndsus") – sotsiaalne nähtus, mis kutsub inimesi üle vaatama oma digitaalseid harjumusi ning kasutama sotsiaalmeediat teadlikul ja piiritletud moel, sest inimesed ei pea olema kõigele 24/7 kättesaadavad.

K

Kaasamine – kodanikuühiskonna üks toimimisvorme, protsessi, kus sihtrühma aktiveerimiseks toimib info liikumine ja infovahetus, sihtrühmaga konsulteerimine ja sihtrühma osalemine otsustustegevuse protsessides.

Karjääriinfo – info eriliik, mis toetab karjääriplaneerimist. Karjääriinfo teemad on jagatud kolmeks: haridus, tööturg ja elukutsed.

Kohalik omavalitsus – põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse – valla või linna – demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus).

Kvaliteet – olemuslike karakteristikute määr, millele tuleb vastata, et täita kliendi/tellija ootuseid ja nõudeid.

> ***Kvaliteedihindamine*** – protsess, mille käigus hinnatakse toote või teenuse kvaliteedi vastavust eelnevalt kindlaksmääratud eesmärkidele ja kvaliteedikriteeriumitele.
>
> ***Kvaliteedijuhtimine –*** protsess, mille eesmärk on toodete, teenuste, protsesside, keskkondade, inimeste kvaliteedi parandamine, et saavutada huvipoole rahulolu. Protsess koosneb neljast osast, mida

[4] Käsiraamatus kasutatakse mõlemad sõnad sünonüümina
[5] Vt lähemalt https://intellektika.ee/

kirjeldatakse Demingi ringiga: planeerimine; elluviimine; hindamine, mille käigus hinnatakse teenuse vastavust kvaliteedi eesmärkidele ja kriteeriumitele; parandamine vastavalt kaardistatud parendusettepanekutele. Parendustegevuste elluviimisega paralleelselt uuendatakse ka kvaliteedieesmärke ja asutakse uuele kvaliteedijuhtimise ringile.

M

Maailmakohvik – kaasamismeetod, mis võimaldab algatada olulisi grupiarutelusid, et leida lahendusi olemasolevatele aktuaalsetele probleemidele ning ühiselt otsida tulevikku mõjutavaid uudseid ideid. Meetod seisneb sellest, et ruumis paigutatakse lauad-toolid just selliselt nagu kohvikus. Igal laual on üks teema/probleem, mille üle peaks iga vestlusring toimuma umbes 20–30 minutit, misjärel seltskond liigub edasi järgmisesse lauda seal etteantud teemal rääkima. Tavaliselt jääb seltskonnast maha üks inimene, kes on nn lauaperemees/-naine ja kirjutab olulised mõtted üles.

Meetod noorteinfotöös – on noorsootöötaja tegevusviis, mis on suunatud konkreetse eesmärgi saavutamiseks, arvestades noorte vajadusi ja eripära. Noorteinfo vahendamisel kasutatakse erinevaid meetodeid, näiteks veebinar, töötuba, maailmakohvik, infoseminar, jne. Noorteinfotöös kasutatavad meetodid peavad tagama kvaliteetse noorteinfo ning lähtuma noorsootöötaja kutse-eetikast ja Euroopa noorteinfo harta põhimõtetest.

Mobiilne noorsootöö – noorsootöö ennetusmeetod, kus noorsootöö toimub avalikus linnaruumis (tänavad, pargid, kaubanduskeskused jne), et luua ja hoida noorega usalduslikku kontakti ning seeläbi noort toetada, motiveerida, suunata, aidata omandada sotsiaalseid oskuseid.

Motiveerimine – Inimeste julgustamine/ergutamine oma igapäevaelu nõudmistesse ja tegemistesse positiivselt suhtuma. Motiveerimiseks on vaja motivaatoreid ehk ajendeid, mis panevad inimesi püstitatud eesmärke saavutada ja nõudmisi rahuldada ning mis jagatakse välisteks ja sisemisteks. Välised motivaatorid on need, mis mõjutavad tema elu väljas poolt, näiteks erinevad rahalised tasud, tunnistused, võimupositsioonid, mis motiveerivad inimesi, et teenida rohkem ja suurendada oma heaolu. Sisemised motivaatorid on inimese enda seatud olulised ajendid, mis panevad teda pingutama, näiteks isiklik areng, rahulolu, maailma heaks panustamine jne.

N

Noor – Eesti noorsootöö seaduse järgi on noor 7−26-aastane isik. Euroopa Liidu noortevaldkonna dokumentides ja ERASMUS+ programmides käsitletakse noorena 13−30-aastast isikut. ÜROs on noore vanuseks 15−24 aastat (UN World Programme of Action for Youth, 2010). Noorte vanus erinevates riikides sõltub kultuurilisest, majanduslikust ja sotsiaalsest ruumist.

Noorelt nooreni (noorsootöö sh noorteinfotöö kontekstis) – tegevused mida noored teevad ise eesmärgiga jõuda teisteni noorteni.

Noorsootöö – tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda. Noorsootöö on töö noortega, mis sisaldab suhtlemist, suhestumist, mõtestamist ja võimestamist. Noorsootöö korraldamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest: 1) noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse; 2) tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest; 3) noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel; 4) noorsootöö toetab noorte omaalgatust; 5) noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest (noorsootöö seadus).

Noorsootöö alusväärtused – põhiväärtused, mis toetuvad üldinimlikele väärtustele, täpsustavad ja täiendavad neid. Sinna hulka kuuluvad näiteks inimõigused, noorsootöötaja kutse-eetika, noorsootöö alused, põhimõtted, ja selle korraldamise põhimõtted.

Noorsootöö asutus – ministeeriumi hallatav riigiasutus, valla või linna ametiasutus, valla või linna ametiasutuse hallatav asutus, eraõiguslik juriidiline isik või eraõigusliku juriidilise isiku ettevõte, mille põhitegevus on noorsootöö korraldamine (noorsootöö seadus).

Noorsootöö nädal – üle-eestilise noorsootöö nädala eesmärk on tõsta esile noorsootöö valdkonda ja selle võimalusi, tutvustada noorsootöötaja ametit, märgata valdkonda panustajate tööd nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil ning pakkuda noortele uusi arendavaid kogemusi.

Noorsootöötaja – on koondnimetus kõikide noortega töötavate spetsialistide kohta, kes täidavad erinevaid rolle sõltuvalt noorsootöö elluviimise kohast, situatsioonist, sihtgrupist ning eesmärgist erinevates noorsootöö keskkondades: noortekeskuses, üldhariduskoolis, huvikoolis, noortelaagris, -malevas, -ühingus, -programmis, -projektis vm. Noorsootöötaja töötab noortega individuaalselt ja rühmas, kavandab ning hindab programme ja projekte, juhib kaastöötajaid, haldab hooneid ja seadmeid, teeb koostööd teiste valdkondade spetsialistide, vanemate ja huvigruppidega. Enamlevinud ametinimetused on noorsootöötaja, ringijuht, huvijuht, laagrikasvataja, laagri juhataja, noorteinfo spetsialist, rahvusvahelise noorsootöö spetsialist, huvihariduse spetsialist, noortekeskuse juhataja, noorsootöö spetsialist, huvihariduse spetsialist, noorsootöö peaspetsialist, noorsootöö nõunik, noortevaldkonna koolitaja, noorsootööasutuse juht jm.

> ***Noorsootöötaja kutse-eetika*** – noorsootöö põhiteesid, mida järgib oma töös noortega noortevaldkonnas tegutsev spetsialist. Noorsootöötaja kutse-eetikas on kirjeldatud põhiteesid noore ning noorsootöö keskkonna suhtes. Noore suhtes on põhiteesid järgmised: 1) noorsootöötaja on aus ja avatud noorsootöö eesmärkide ja meetodite osas; 2) noorsootöötaja kohtleb noori võrdselt, suhtub noore arvamustesse ja maailmapilti lugupidamise ja sallivusega; 3) noorsootöötaja lähtub töös noorega võrdväärse partnerluse põhimõttest, noorsootöö ja selle korralduse põhimõtetest; 4) noorsootöötaja lähtub oma töös noorest, võttes arvesse tema arvamust, ideid, maailmavaadet. Noorsootöö keskkonna suhtes on põhiteesid järgmised: 1) noorsootöö tegemise keskkond on noore poolt aktsepteeritav ning soodustab mitteformaalset õppimist; 2) noorsootöö teostus ja keskkond on turvaline, kvaliteetne, mitmekesine, uuenduslik, uute (lisa)väärtuste loomisele suunatud; 3) noorsootöö keskkonnas lähtutakse eetika põhiteesidest.
>
> ***Noorsootöötaja kutsestandard*** – dokument, milles kirjeldatakse noorsootöötaja tööd ning tema töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Noorteinfo – 7−26-aastastele noortele suunatud info, mis lähtub noortevajadustest ja huvidest, trendidest ühiskonnas ning on noortele kättesaadav ja mõistetav. Noorteinfo peamine eesmärk on toetada noorte informeeritust neile pakutavatest võimalustest ja teadlikke, iseseisvaid valikuid. Noorteinfot võib jagada teemade ulatuse järgi: üldiseks ja spetsialiseerituks/erialaseks noorteinfoks. Lisaks jaguneb noorteinfo geograafilise tunnuse järgi kohalikuks ja rahvusvaheliseks noorteinfoks.

> ***Kohalik noorteinfo*** – noorteinfo, mis on kohandatud konkreetse piirkonna noortele, võttes arvesse nende spetsiifilisi vajadusi
>
> ***Rahvusvaheline noorteinfo*** – noortele suunatud info rahvusvahelistest võimalustest, mis hõlmab infot õppimise, töötamise ja noortelaagrite kohta välismaal, samuti teavet rahvusvaheliste noorteprojektide ja vabatahtliku teenistuse kohta.
>
> ***Spetsialiseeritud ehk erialane noorteinfo*** (ingl k *specialised information*) – noortele suunatud info kitsas valdkonnas, näiteks sellistel teemadel, nagu töö ja karjäär, meditsiin ja tervis, õigus, majanduslik toimetulek. Spetsialiseeritud noorteinfot loovad, jagavad ja uuendavad peamiselt antud valdkonna erialaspetsialistid nagu arstid, psühholoogid, juristid, konsultandid jne
>
> ***Üldine noorteinfo*** (ingl k *general youth information*) – noortele suunatud aja- ja asjakohane info noorte elu puudutavate erinevate valdkondade kohta, olenemata noorte piirkonnast, soost, kultuurist.

Üldist noorteinfot peavad pakkuma noorsootöö asutused ja peavad oskama vahendada kõik noorsootöötajad.

Noorteinfo keskkonnad – erinevad keskkonnad, kus on organiseeritud noorteinfo töö. Noorteinfokeskkondi võib jagada kaheks: füüsiline ehk noorsootöötaja näost näkku suhtlus noortega ja digitaalne, kus noorteinfotöö toimub digitaalses keskkonnas ja digitaalsete infokanalite kaudu (e-kirjad, sotsiaalmeedias suhtlemine, Skype, Snapchat jne).

Noorteinfo teenus – süsteemne ja kindlatel põhimõtetel tuginev teenus, mida pakuvad noorsootööasutuste ja noortega töötavate spetsialistid noortele vanuses 7−26 lähtuvalt noorte huvidest ja vajadustest, toetudes noorsootöö ja noorteinfo põhimõtetele.

Noorteinfotöö – protsess, mille käigus toimub süsteemne ja eesmärgistatud noortega töötavate spetsialistide töö infoga, mis sisaldab noortelt vajaliku ja huvipakkuva info väljaselgitamist, noorteinfo kogumist, loomist, süstematiseerimist, säilitamist, info vahendamist noortele noortepärasel viisil ja kujul ning koos noortega noorteinfo mõtestamist.

Noortekeskus – noorsootööasutus, mis lähtub avatud noorsootöö põhimõttest, kus võivad vabatahtlikkuse alusel käia kõik noored ja mis saab olla ümbruskonnas noorsootöö korraldamise keskus.

> **Noortekeskuse aktiiv** – vabatahtlik mitteformaalne noortest koosnev noortekeskus esinduskogu, mille peamine eesmärk on noorte esindamine noortekeskuse töö suunamisel ja ürituste korraldamisel.

Noortepoliitika – osa laiemast noortevaldkonnast. See on noore tegelikest vajadustest ja ülesannetest lähtuv koordineeritud ning eesmärgikindel tegutsemine eri eluvaldkondades.

Noortepäev – rahvusvaheline algatus, mille eesmärk on pöörata ühiskonna tähelepanu noorte vajadustele, probleemidele ja võimalustele ning mida tähistatakse 12. augustil. 1999. aastast tähistatava noortepäeva kutsus ellu ÜRO, Eestis on noortepäeva tähistatud 2003. aastast ja selle korraldamist toetab Eesti Noorsootöö Keskus.

Noorteseire[6] – keskkond, mis on loodud teadmuspõhise noortepoliitika juurutamise eesmärgil ning pakub järjepidevalt värsket informatsiooni erinevate noorte eluoluga seotud valdkondade kohta, võimaldades hinnata noorte olukorda, arvestada noori puudutavaid aspekte eri poliitikate väljatöötamisel ning hinnata poliitikamuudatuste võimalikke mõjusid. Noorteseire koosneb erinevatest komponentidest: 1) noorte eluolu olulisemaid aspekte kajastavad indikaatorid, mida järjepidevalt kogutakse ja uuendatakse; 2) noorte eluolu puudutavad uuringud ja analüüsid, sh noorteseire aastaraamat, originaaluuringud jm; 3) Eestis tehtud noorte eluolu puudutavate uuringute andmebaas.

Noortevaldkond – ühendmõiste, mis hõlmab nii noorsootööd kui ka noortepoliitikat.

Noortevolikogu – kohaliku tasandil valla- või linnavolikogu juures tegutsev noorte arvamust esindav kogu, mille eesmärk on nõustada otsustajaid ja ametnikke noori puudutavatel teemadel. Noortevolikogu eesmärk on esindada noorte vajadusi ja huve, analüüsida ja teha ettepanekuid valla või linna pädevusse kuuluvates noorteküsimustes.

Noorteühing – on üks noorteorganistasiooni alamliikidest tavaliselt mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine. Neil võib olla kitsam tegutsemisvaldkond.

Nõustamine – abistaja (nõustaja) ja abi vajaja (nõustatava) vaheline toetav vestlus, milles keskendutakse abivajaja (nõustatava) probleemile ja selle lahendamisele, kus abistaja (nõustaja) toetub erialastele teadmistele, praktikale ja elukogemusele ning lähtub konfidentsiaalsuse põhimõttest ja oma kompetentsi piiridest. Nõustamise põhitegevused on rääkimine, kuulamine, abi osutamine, suhte muutmine, otsuse või lahenduse vastuvõtmine, nõustatava reflektsiooni toetamine. Nõustamise saab jagada erinevate valdkondade järgi, nt karjäärinõustamine, psühholoogiline nõustamine, õppenõustamine, kriisinõustamine, võlanõustamine jne. Nõustamist võib jagada ka

[6] Vt lähemalt http://www.noorteseire.ee/

vastavalt nõustatavate arvule individuaalseks ja rühmanõustamiseks. Rühmanõustamist rakendatakse, kui abi vajab mitu sarnase probleemiga abivajajat või probleemi lahendamisel on rühmas tegutsemine oluliselt tõhusam.

> **Esmane nõustamine noorsootöös** – noore ja noorsootöötaja vahel vestlus, mille eesmärk on kaardistada noore küsimusi, probleeme, vajadusi ja anda temale tagasiside ning vajadusel kaasates ka teisi erialaspetsialiste või noorte edasisuunamine otse erialaspetsialistideni spetsialiseeritud abi ja tugi järele.

O

(Noorte)osalus – protsess, mille käigus toimub noorte inimeste aktiivne või passiivne sekkumine ühiskonna protsessidesse, et avaldada mõju ühiskonnas vastuvõetavatele otsustele. Noorte osalus on seotud noorte õigusega kaasa rääkida ja otsuste tegemisel osaleda. Osalus on protsess, mis toimub eri tasanditel ja on alati seotud täiskasvanute valmisolekuga jagada võimu noortega.

> ***E-osalus*** – sarnaselt traditsioonilise noorte kaasarääkimine, osalemine neile olulistel teemadel, kasutades selleks erinevaid tehnoloogilisi lahendusi.

Osaluskogu – erinevad institutsioonid, kus noored saavad otsuste tegemises kaasa rääkida (näiteks kohalik noortevolikogu või -parlament, maakondlik noortekogu, nõuandev kogu, õpilas- ja üliõpilasesindus).

Otsimootor – programm, mis võimaldab teha infootsingut ehk otsib mingile konkreetsele kriteeriumile vastavaid andmeid. On olemas otsimootorid, mis võimaldavad otsida vajalikku infot kogu veebist. Nt Google, Yahoo. Paljud veebiportaalid on varustatud otsimootoritega, mis võimaldavad teha infootsingut ainult nende veebilehtede sees.

S

Struktuurne dialoog noortega[7] – kahekõne Euroopa Liidu noorte ja poliitikategijate vahel, et arutada ja anda sisendit Euroopa noortepoliitikasse.

T

Teavitamine – aja- ja asjakohase, kvaliteetse ja arusaadava informatsiooni pakkumine sihtgruppis sobivas vormis.

Teenuse disain – interdistsiplinaarne ehk erialadevaheline valdkond, mis tegeleb teenuste funktsionaalsuse ja pakkumisprotsessi analüüsiga kliendi vaatest, mis noorteinfo teenuse arendamisel lähtub noorte seisukohast. Noortevaldkonna teenuste disainimiseks kaardistatakse noorte vajadused ja huvid vaatluse, küsitluse või muu meetodi abil ning noori kaasatakse aktiivselt teenuste arendamisprotsessi.

Teeviit – noorteinfo veebiportaal, mis koondab kõikidele Eesti noortele, sõltumata nende elukohast, universaalset ehk üldist infot õppimise, töö ja karjääri, noorsootöö võimaluste, suhete ja turvalisuse, tervise ja ühiskonna teemadel. Portaal Teeviit ja selle sisu on loodud selleks, et tuua kvaliteetne noortele suunatud info ühele veebilehele kokku, tagades noortele mugava, usaldusväärse ja igal ajal kättesaadava infokanali.

V

Veebinar – veebipõhine teematiline koosolek või konverents, kus osalejad suhtlevad vajadusel omavahel veebis. Osalejatel on enamasti võimalus liituda veebinariga nii telefonis kui ka arvutis.

(Noorte) võimestamine – pikk protsess eesmärgiga kujunda noorte hoiakuid ja käitumist nii, et toimuksid positiivsed muutused noorte elus, mis võimaldavad noorte võimete (oskuste, teadmiste, motivatsiooni) maksimaalset arendamist. Võimestamise käigus noored tahavad ja saavad kaasa rääkida ning tegutseda nende elu puudutavates otsustes. Võimestamise tulemusena muutuvad noored eneseteadlikumaks kui ka enesekindlamaks.

---

[7] Vt lähemalt video https://www.youtube.com/watch?time_continue=20&v=uRUmYqPQ5EU

Võtmepädevused – teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogum. Mõiste „võtmepädevus" viitab millelegi, mis on igas eluvaldkonnas vajalik ning toetab inimese eneseteostust, sotsiaalset ühtekuuluvust, kodanikuaktiivsust ja ametialast konkurentsivõimet.

> ***Elukestva õppe võtmepädevused***[8] – õppimisoskus, sotsiaalsed oskused ja kodanikupädevus, algatusvõime ja ettevõtlikkus, emakeeleoskus, võõrkeelteoskus, digipädevus, matemaatikapädevus, teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest ning kultuuriteadlikkus ja -pädevus.

Õ

Õpe/ õppimine – protsess, mille käigus inimene omandab uusi ja vajalikke teadmisi ja oskusi.

> ***Elukestev õpe/õppimine*** – õpikäsitus, mis tähendab pidevat õppimist elu jooksul ühiskonna muutustega ja tehnoloogia arenguga kohanemiseks ja tööelus püsimiseks. Elukestva õppimise aluseks on inimese järjepidev tahe ennast harida, huvi ümbritseva maailma vastu ning valmidus kasutada õigeid õppimismeetodeid.
>
> ***Formaalne õpe*** – spetsiaalselt organiseeritud, struktureeritud ja eesmärgistatud õpe, kus õppetegevused viiakse läbi suunatuna konkreetsele programmile või eesmärgile. Formaalne õpe toimub enamasti koolikeskkonnas ning seda korraldavad selleks ette valmistatud ja kvalifikatsiooniga õpetajad. Formaalse õppe planeerimise puhul õppijaid sageli ei kaasata ega arvestata õppijate isiklikke eesmärke ega vajadusi. Õppe eesmärkide püstitamisel lähtutakse õppematerjalist ning sisu läbitöötamisest. Formaalses õppes osalevaid õppijaid hinnatakse ette antud kriteeriumite järgi.
>
> ***Informaalne õpe*** – hõlmab mis tahes õppimist, nii töö käigus kui ka vabal ajal perekonna ja sõprade ringis ning ei ole spetsiaalselt organiseeritud ja struktureeritud, puuduvad otsesed õpieesmärgid, -materjalid ja -kavad. Informaalne õpe on tihti juhuslik ning inimesed ei ole teadlikud selle kogemuse/teadmise mõjust.
>
> ***Mitteformaalne õpe*** – organiseeritud õppetegevus, mis võib toimuda erinevates keskkondades, sh haridusasutustes, aga ka väljaspool, kohtades, kus õpetamine ja õppimine ei pruugi olla ainuke ega peamine eesmärk. Mitteformaalses õppes lähtutakse kõigepealt õppijatest ja nende vajadustest end arendada. Mitteformaalset õppimist iseloomustab mitmekülgsus, paindlikkus, kohandatavus, osalemise vabatahtlikkus. Mitteformaalselt õppimist tavaliselt ei hinnata ning välja ei anta sertifikaati. Läbiviijad võivad olla nii professionaalsed koolitajad kui ka näiteks vabatahtlikud või eakaaslased.

Õpilasesindused – on koolide juures tegutsevad õpilaskogud, kelle põhieesmärgiks on esindada koolis õpilaste huve, selgitada probleeme ja olla erinevate osapoolte vahendaja rollis (nt juhtkond, õpejõud, õpilased, lapsevanemad).

Ü

Üliõpilasesindus – on kõrgkoolis õppivate tudengite kõrgeim esindus- ja otsustuskogu.

[8] Vt lähemalt https://mitteformaalne.ee/wp-content/uploads/2015/04/Key-competences_ee_v0tmep2devused_mindmap.pdf